

DIURNALU GLUMETIU SOCIALE-POLITICU-TOCU.

Fó'a acést'a ese tóta Marti sér'a
— dar prenumeratiunile se primescu
in tóte dilele.

Pretiuu pentru Ostrunguri'a: pre anu
6 fl. pre 1/2 de anu 3 fl. pre unu tri-
lunju 1 fl. 50 cr.; éra pentru Strai-
netate: pre ann 8 fl. pre 1/2 de ann
4 fl. pre unu trilanju 2 fl. in v. a.
Unu esemplariu costa 10 cr.

Tóte sidieniele si banii de prena-
meratiune sunt de a se tramite la
Redactiunea dirigitá a diurnalului:
Aradu, Strat'a Teleki-ana, nrulu 27.

Insertiunile se primescu cu 7 cr. de
linia, si 30 cr. tacse timbrale.

Elegi'a

Contelui Lónyay, exministru presiedinte.

Frundia verde de pe vale —
M'a cuprinsu pré mare giale,
Si-o durere for' de nume
Pre anima mi se pune.
Si me-apésa si me inéca,
Si-apoi vedu, cá n'o sà tréca
Reulu acestu pré cumplitu,
Ce pre mine m'a lovitú.

Plangu marirea cea perdúta,
Ce mia fostu de totu placuta;
Plangu puterea ce-am avutu
Pe unu tempu atátu de scurtu.
Plangu de ciuda si mania,
Cà me vedu adi for' domnia;
Plangu si smulgu pèrulu d'in capu,
C'o sà-mi facu còd'a colacu.

Eri domnu mare, adi nimicu, —
Eri uriesú, adi pisipiricu, —
Eri cinstitu, maritu, de toti,
Adi hulitu de patrioti, —
Eri tâlharii se-aplecau
Si credintia imi jurau,
Adi clicasii for' rusine
Spunu, cá suat egali cu mine.

Acum Dieu nu sciu ce-oiu face?...
— Am sà tacu, sà fiu pe pace,
Si retrasu in cuibulu meu,
De scopu santu mi-oiu pune eu:
A privi la sucesori
Ei voru si ei belitori?
De m'oru intrece pre mine,
Atunci, sciti: moru de rusine!

Siandricu
celu micu.)*

Imitatiune dupa „Federatiunea,” „Gazet'a Transilvaniei” si „Telegr. Romanu.”

Óre ce sà fia, ce sà fia: de nu se mai conchiama
prenunciatulu congressu alu Romaniloru d'in Transil-
vani'a? —

Óre ce sà fia: de consistoriulu archiepiscopescu
nu-si nimicesce pre fetulu seu d'in 13. Ianuariu nrulu 37.
si mai ascépta de siguru urmand'a osenda a sinodului
venitoriu archidtecesanu? —

Óre ce sà fia: de consistoriele nóstre nu facu pasii
necesari la Inaltulu ministeriu, ca tacsele deliberatelu
foruriloru baserico-judecatorescu sà se tacseze in sensulu
legei vigente cu 2 fl. 50 cr. v. a. si nu cu 12 fl. v. a??

Óre ce sà fia, ce sà fia: de tacsele insemnate con-
sistoriali nu vinu inainte in neci o positiune d'in buge-
tele sínódeloru d'fecesane? —

Óre ce sà fia: de unu oficiru magiaru dela militi'a
tierei, séu honvedi, s'a esprimatú publice, cá regimulu
magiaru a gresú fórté reu, de a instruitu si instruesce
si pre romani in arme? — — —

Ó sà fia dupa dis'a „parintelui” Vasalia Glodariu o
bataia mare la „màvulu rosú,” unde patru crai se voru
intalni, si fericiti voru fi toti, cari voru remanè in viétia
dupa acést'a grósnica bataia. —

Óre pentru ce?

Scandalu acumi, scandalu atunci, —

Si óre pentru ce?

Pentru cà si-totu imple pungi

Unu ministru, brè!

Domniloru inspectori supremi scolari ai consistorieloru
confesionali, spre sciintia si indreptare.

Este fapta complinita, cá pop'a fore falc'a cea d'in
diosu, ca fostu presiedinte alu comitetulu parochialu
d'in Ciucu-mare I. M., a facutu, contr'a unei insemnate
opositiuni, in etagiulu primu alu scólei nóstre gr. or.
d'in Ciucu-mare unu turnu de slanini. Alt'a fapta este
si aceea, cá pr'in staruinti'a judelui d'in Campeni P. —
scóla de acolo normale a disparutu, si etagiulu primu
s'a inlocuitu cu Dlu jude regiu Svitzebu. Frumóse esemple
de imitatu, in secululu — luminiloru!

*) Déca acum'a escl mare si — harnicu!

TANDA SI MAND'A.

T. Spune-mi ocoșiule Mando, că ce felu de omu a fostu *Adamu*, de ce religiune, nationalitate și confesiune s'a tienutu elu cu ai lui?

M. Gospodi pomiloru Tando! Dara neci acestu lucru simplu nu-lu scii tu. — Ausculta: *Adamu Riese* a fostu unu nemptiu invetiatu, care cu tóte nempturile lui s'a tienutu de legea și limb'a nemptiesca, in care au graitu și vorbitu. —

T. Ho-ho-ho! — Ast'a e blasfemia d'in gur'a ta!

M. Da cum asiè?

T. Fórté bine. — Io té am intrebatu despre limb'a și natiunalitatea stramosiului nostru *Adamu*, cu alu carui pecatu noi toti zamisliti ne nascemu, și nu despre *Adamu Riese*. — Precepi-me bater acum'a?

M. Acum' te intielegu și sum in stare a-ti dá respunsu autenticu. — Stramosiulu nostru, domiciliatu in Mesopotami'a.

T. Nu te am intrebatu focului de mesopotamii absolutismului. — Tu pare că esci smentitu la minte.

M. Ferésca-me Ddieu! Ausculta-me cu pacientia numai. — Stramosiulu nostru, *Adamu* d'in raiu, a fostu ghiaósu unguru cu pèru și cu pele cu totu, care singuru a vorbitu și scrisu numai *limb'a ungu-résca*. —

T. Tu esci frate, unu nàrodu intregu. — Ai grige ce vorbesci. — Ce voru díce strabunii nostrii semidiei romani, candu vorbesci tu ca unulu d'in cas'a de corectiune? —

M. O ne-stemperatule și grabnicule, că cum me atestezi tu de bine. — Te rogu ai cu mine indulgentia pone in sfersitu, că-ci io cu istori'a in mana ti dovedescu asertiunea mea.

T. Poftimu să-ti audimu și acést'a magaria!

M. *Adamu* a fostu *unguru curatu*, imbracatu și impintenatu, care numai *unguresce* a vorbitu și a-nume, in dialectulu secuiloru d'in *Trani'a*. Acést'a problema a resolutu-o in pré exact'a carare analitica, renumitululu veteranu *Mihailu Táncsics*-u pr'in edat'a-i brosiura cu titulusiulu — „*Limb'a primitiva a nemptului omenescu a fostu și este cea ungu-résca*“! — — —

T. Io incremenescu. —

M. Éta cum dovedesce *Mihailu Táncsics* adevverulu titulusiului brosiurei lui. —

La inceputu a fostu „a“ și acestu „a“ a fostu universulu. — „a“ este și astadi sunetulu fiacarui copilu. — Dupace a disu odata *Adamu* „a“ au trebuitu per consequentiam să dica și „b“. — „a“ et „b“ semnifica primulu, séu initiulu tuturoru trebuintieloru: „*mancarea*“, mai cu séma de candu li s'a adausu unu „*rak*“, „a—b—*rak*“. — „*El*“ semnifica „*futsch*“, și pr'in urmare: „*abel*“ a fostu acel'a,

care a facutu lui *Cainu* mancarea „*futsch*“, d'in care pricina fù ucisu de *Cainu*. — Pricepi-me acum'a fratele meu?! —

T. Te intielegu pre tine, dara nu intielegu, că cum de *Mihailu Táncsics* inca nu a ajunsu in cas'a nàrodiloru pre spesele tierei!!

M. Ce scii nou frate Tando?

T. Mare uisiagu am auditu dela vestitululu *Fagarasiu*, unde intieliginti'a romana, catranita și pr'in uca-surile ministeriali, s'a dechiaratu rotundu pre lunga absolut'a pasivitate, și pr'in urmare nu voiesce a sci nemica neci comitetulu centrale de alegerea dietale cea intardiata.

M. Dara apoi cine va conduce alegerea dietale?

T. Da nu scii, că amplotatii dela oficiolatu terorisati cu suspinderea d'in postu, déca nu voru dá auscultare poruncelei ministeriali? —

M. Vedu și io acum'a fruptulu liberalului constitutionalismu ungurescu!

T. Scii tu frate, că cinci sunt candidati pentru alegerea dietale in districtulu *Fagarasiului*?

M. Nimicu nu sciu. —

T. Audi! — In cereulu *Vistei e Teleki Siandoru*, și in cerculu *Fagarasiului* a fostu duoi candidati, unulu vestitululu *Benedek Gyula* și alu duoilea *Brust Gyula*. —

M. Care si de ce a caditu unu candidat?

T. Socotesce frate, *Benedek* capetandu o mare suma de bani din fondulu secretu i-au astupatu gur'a lui *Brust* cu 5,000 fi. v. a. și in urm'a acestoru mii *Brustu* s'a retrasu dela candidatiune.

M. Frumósa poveste e și ast'a dela *Fagarasiu*!

In sfersitu sùnt totu unu dracu!

Loniai e o belea,
Czérna-Toni-o gura rea,
Ce totu flecatesce,
Cà cel'a belesce.

Deachistii-su mameluci,
Tisaistii-su maiemuci, —
Da 'n sfersitu ei facu,
De sunt totu unu dracu!!

Cuvinte alesc și scóse d'in dictionariulu
Loniai-Csernatonianu.

(Pentru usulu parlamentului.)

Pfi, — pfui, — mistielule, — ticalosule, — talhariule, — spionule, — jefuitoriule, — falsificatoriule, — te dispre-tuescu, — de multu te am scupitu! — et caetera et caetera!! adica voru mai urmă și mai alte asemenea!!!

Dispretiu, aci dispretiu colo.

Dispretiu aci, dispretiu colea,
In diet'a pestana, —
Lónyay e o belea
Credu a buna séma.

Dispretiu colo, dispretiu aci,
In diet'a d'in *Pesce*, —
Czérna-Toni inca-a fi
Unu „*Dómne* feresce“!

FRÉNC'A si FLÉNC'A.

Tr. Cum ti-ai petrecutu Flénc'o la prinderea postului?

Fl. Reu destulu sorióra. —

Tr. Da cum asiè?

Fl. Ausculta. Io me am fostu intielesu cu vecin'a nóstra, Ilén'a lui Casca-gur'a, sà facemu placinte pe pétra si sà ne ospetamu bine. — Candu am fostu inceputu à manea la placinte, numai intra la noi in casa uciga-lu crucea, betivulu nostru de popa,*) beatu ca tunulu, cu unu sfartariu de rachiu in mana, si si elu cu o placinta in cea-l-alta mana. — Apropiendu-se de noi a totu bolborositu in capehi'a lui, si ne-au taiatu cu placint'a peste facie, candu pre mine candu pre Ilén'a lui Casca-gur'a, si numai cu puterea l'am isbitu peste pridvariu in curte, de si-a spartu glajuti'a cu palincuti'a, si apoi rusinatu s'a departatu pre póta, ca pre portitia n'a incheputu.

Tr. O batálu toti sfintii, ca ce rusine ni mai face pop'a acest'a, de nu-e vrednicu sà mai fia elu popa. —

Fl. Si io am disu-o acest'a de multu, dara n'are nime de a birui cu elu. ca-ei este sprijinitu de toti popii dela pre cinstitulul consistoriu.

Tr. Bezecu, ca li face acestoru domni si mare onóre cu portarea lui. Ar fi mai bine sà si-lu duca la consistoriu de podrumariu.

Fl. Si io credu, ca cu totii ne amu bucurá de acest'a stramutare de multu oftata.

Ist das kein blamage?

Jo ni-leben,
Mit der Krone,
Hat daneben
Ganz mit Föhne
Noch was mit gebracht
Uns über die Nacht.

Ganz charmant
Hat's auch verdient
Den Orden-band,
Also geschwind
Sagt's: ist das kein blamage
Für's Comitats-bagage?
Fragt auch ein romanasiu
Aus Comitac Carasiu.

*) Sà nu-o credeti ca se face vorba despre pop'a d'in Ciucumare.
Red.

Chiaru ca in birtulu jidovescu.

Melchioru cu Czérna-Toni,
Pentru nesce milioni,
Se scuipu si se caltiescu,
Pari ca sà si palmuescu, —
Chiaru ca 'n birtulu jidovescu
Cei ce cam pré multu stropsiescu,
Si-apoi candu se potolescu
Er' pre noi ei ne belescu,
De si-cumpara sate
Si-si zidescu palate
Totu pre-a nóstre spate!

Vasiesiu.

Epistótele lui Pacala catra Tandala.

Frate de cruce!

Atàti'a doctori in drepturi si canóne, deputati, literati, advocati, consilieri, episcopi, canonici, juristi, clerici, „conducatori,“ — ce avem, ar fi de ajunsu, sà croedie ei insi-si: unu codice civilu si penalu, unu statutu organicu pentru baserica g. c, un'a programa, de care s'ar tienè toti romani nu numai cu gur'a, dar' si cu fapt'a, un'a istoria a romaniloru dela urdirea Romei pone la adunarile d'in Alb'a-Iuli'a, Aradu si Sabiuu, — un'a procedura buna, pr'in care procesele sà se duca in limb'a romana, un'a adunare numerosa a advocatiloru romani, unele consilie bune la Maestatea Sa si locurile competente in favorea loialei natiuni romane, sinode, congrese, tractate d'in economi'a natiunale, morala in cele sante si lumesci, lupta in susu si in diosu pentru drepturile poporului romanu; — ar fi de ajunsu la tote aceste, dar' vedi nu sunt de ajunsu macar a scriè nu multu, un'a iota, in publicitate.

Éta dar' pentru ce am venitu sà-ti scriu io: pentru-cà d'in fericire ori nefericire nu me tienu nici de-o categoria d'in aceste.

Dar' pentru acea nu abinecá a crede, ca diurnalele nóstre pe venitoriu nu voru remanè fara prenumeratori, nu voru fi neinteresante, nu voru avè colaboratori interni reu platiti, nu colaboratori esteri cari scriu numai polemii si personalitati, nu voru face diferentia între „uniti“ si „neuniti“ între „rasu“ si „tufosu,“ nu voru remanè in deficitu, mai mare de câtu a lui Kerkapolis: tote aceste nu le crede si sperá, pentru-cà — te vei insielá amaru.

Inse neci nu desperá!

Caus'a romana va fi spriginita, de nu astudi, mane; de nu mane, o va spriginí o generatiune venitoria preste 50. 500 sên 1000 de ani. . . .

Étu dar' pentru-ce ti-scriu io!

Apoi scii ce-ti scriu? Aceea: ca mai multu nu-ti scriu neci io; nu scriu neci un'a iota!

Voru scriè cine voru fi sanetosí si trái!

Pacala*) m. p.

*) Frate Pacala! incai pre noi nu ne pacali cu amenintari, ca nu ni vei mai scriè nemicu odata!
Red.

Scandalu mamelucescu.

Comedia pentru bani, jucata in Pute-a Pesce in 25. Novembre 1872.

SCENA III.

PERSÓNELE:

Unu pugasíu — Dlu *Melchioru*.
Unu hotentotu -- dlu *Czérna-Toni*.
Mai multi mameluci.

Hotentotulu Czérna-Toni: Domniloru! am unu temperamentu alu dracului, in càtu de multe ori, fore de voia sí fora a scí cá ce voiescu, vi vorbescu câte un'a prostia atátu de mare, încátu singuru me rusínu de ea; adica sciti cumu e dícal'a, cá vorbesce gur'a fore mine. Asíe sí mai de unadi avui nenorocirea de fui atátu de impertinentu facíe de Dlu coleg'a *Melchioru*, despre care tóta lumea se a scandalisatu. Pentru aceea dar ve sí rogu de iertare pre domni'a vóstra, cá in sfersítu sciti, cumcá scandalulu totu scandalu remane.

Mamelucii: Éljen!

Dlu Melchioru: Domniloru! fiíndu cá ante-comedi-antele recunósce gavaleresce, cumcá a fostu unu mistelu sí diumetate, sí cá a vorbitu despre lucruri despre cari totu omulu cu mintea sanetósa ar fi trebuitu să taca despre un'a parte, ér' despre alt'a parte fiíndu cá sí eu m'iam pecatele mele, sciti, me rogu: *pecate de a speculá cu averea tíerei*, d'in estu punctu de vedere dar' credu, ba sum convinsu, cá ar fi mai bine să ne inpacamu la o-l-alta, ca nu cumva să ésa vr'un scandalu sí mai mare. Deci me rogu sí eu de domni'a vóstra mamelucii mei, ca să iertati tóte, câte mai de una-dí se petrecura aci intré mine sí Domni'a lui, sí să ne priviti éra-sí de ómeni cinstiti sí de omenia, cu atát'a mai vertosu, cu càtu vi-o spunu Dieu, cá lumea cea-l-alta sí asíe nu mai da pre noi neci un'a potóra.

Mamelucii sí hotentotii: Éljen!

(Cortin'a cade, comedí'a e gat'a.)

Intrebari betrane cu Respunsuri próspete.

Intrebare: Ce e fantasi'a mai sublima?

Respunsulu: Candu unu óre cinev'a redigendu unu diurnalu, eugeta cá e „providentialu.“

Intr. Ce e aceea: o repediune necuprinsa?

Resp. Candu unii eugeta, cá au formatu un'a Asociatiune pre vecia, pre candu altii, ori chiaru ei insi-sí, o mananca in càti-va ani.

Intr. Ce e aceea: retacire geografica?

Resp. Candu o mana de unguri eugeta a stapani lumea.

Intr. Care ar fi speculatiunea cea mai rea?

Resp. Formarea unui clubu nationalu.

Intr. Ce e o ne-cu-potintia?

Resp. Intielegeréa intre romanii inteliginti.

Intr. Ce e ne-omeni'a?

Resp. A prenumerá diurnalulu sí a nu plati.

Intr. Ce e aceea: unu caracteru diumetatítu?

Resp. A fi nationalistu, sí a votisá pentru contrariulu.

Intr. Ce e o mintiuna góla?

Resp. Cumcá romanii au episcopi nationali.

In scóla.

Dascalulu: Scí mi-ai tu spune, mài *Georgitia*: cine ne guvernéza pre noi in tíer'a unгурésca?

Baetulu: tace.

Dasc. No spune — min... min... —

Baet. *Mintiu'n'a*.

Dasc. E ba, *ministeriulu*, mài prostule. —

Dasc. Apoi scí mi-ai tu sà-mi numesci pre vre unulu d'in ei, de exemplu, pre cel'a, care sta in fruntea loru?

Baet. Éra tace.

Dasc. No, éra nu scii? altu baetu i síoptesce: Lo — lo. —

Baetulu d'antaiu: *Lotru*.

Dasc. *Loniai*, prostule; síedi diosu, altulu.

Dascalulu: *Petrisióre*, spune-mi: ce ni vine nóa de la ministeriu?

Baetulu: tace.

Dasc. Vorbesce mài: por — por. —

Baet. *Portia*.

Dasc. Ba *porcía*, mógicule: *porunci* mài, *porunci* prostule!

A. sí B.

A. Nu mai ti l'a frecatu *Csernatonu* pre *Lónyay*, càtu i s'a dusu vestea.

B. Cum asíe? Ce i-a dísu?

A. I-a dísu, cá pone ce tíer'a e plina de detorii, ministrulu ei presíedinte sí zidesce palate preste palate. — —

B. Ei, d'apoi déca are elu bani de ce sà nu-sí zidésca?!

A. Asíe crede sí *Lónyay*; dar' vedi *Csernatonu* díce, cá usíoru e cuiv'a sà zidésca palate cu bani *ne facuti de elu!*

B. Are dreptate; vedi Dlu *Csernaton* scie bine, càtu de a síl'a se facu paralele!!

MELIT'Á REDACTIUNEI sí AMINISTRATIUNEI.

Dlu G. S. in *Sabiu*: Reclamantelu s'a tramisu. Restanti'a se acéptu.

On. Societati de lectura „*Virtus Romana Rediviva*“ in N. — La espres'a *Dvóstra* cerere vi-am asemnatu diurnalulu sí pentru actualulu anu, dara bincvoiti a respunde taes'a francarei = 60. cr. cá-ci sí de altmintea noi facemu mai mare sacrificiu, de càtu ce ni sunt putintiele materiali.

Herrn *Elias B.* in *Temesour*: Wir erwarten noch immer!

On. „*Casine romane*“ in *Beiusiu*: s'a licidatu tocmai asíe.

Dlu N. G. in *Bogolitu*: Da, te-amu priimitu intre abonati sí nrí aparuti ti i-amu tramisu; cea-l-alti voru urmá pone la finítulu anului.

Dlu *Ioanu Sabo*, in T. — Apreciámu multu zelulu sí durerea D'Tele de anima; fii siguru, cá sí de aci înainte vomu combate un'a un'a indiferentismulu sí vitiele, ori unde ele se voru afá. Ti-amu satisfacutu cererea sí pentru astadata, dara acéptamu sí noi promisiunea implinita pe Decemvre incaí. Apoi in unele ca aceste alta data te adreséza catra redactorulu *diriginte* alu acestui diurnalu.

Dlu I. P. *Maionu* in *S.-R.* — A fostu sminta la inceputulu anului in registrare, cá-ci in locu de abonatu pentru intregulu anu ai fostu insinuatú numai pentru unu semestru. Fíresce la inceputulu anului napadindu-ne abonantiu ca plóu'a (sà nu o luati de gluma!) -- usíora a potutu sà tréca o astu-feliu de eróre in registrare. Dupa ce inse ai bincvoitu a ne convinge cu avisulu postale la mana, îndata am coresu erórea sí nrí aparuti ti s'au speduitu. Priimesce scusele sí salutarea nóstra!